

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

СЛУЧАЈ ПЕРНА (PERNA) против ИТАЛИЈА

(Жалба бр. 48898/99)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

6 мај 2003 година

Во случајот Перна против Италија,

Европскиот суд за човекови права, заседавајќи како Голем судски совет составен од следниве судии:

- г. Л. ВИЛДХАБЕР (L. WILDHABER), *претседател*,
 - г. Х.Л. Розакис, (C.L. ROZAKIS),
 - г. Ж.-П. КОСТА (J.-P. COSTA),
 - г. Г. Рес (G. Ress),
 - сер Никола Браца (Nicolas BRATZA),
 - г. Б. Конфорти (B. CONFORTI),
 - г-ѓа Е. Палм (E. PALM),
 - г. И. Кабрал Барето (I. Cabral Barreto),
 - г. В. Буткевич (V. BUTKEVYCH),
 - г. Б. Жупанчич (B. ZUPANČIČ),
 - г. Ј. Хедиган (J. Hedigan),
 - г-ѓа В. Томасен (W. THOMASSEN),
 - г. М. Пелонпее (M. PELLONPÄÄ),
 - г-ѓа С. Ботучарова (S. BOTOCHAROVA),
 - г. М. Угрекелисе (M. UGREKHELIDZE),
 - г-ѓа Е. Штајнер (E. STEINER),
 - г. С. Павловчи (S. PAVLOVSKI),
 - и г. П.Џ.Махони (P.J. MAHONEY), *Секретар*,
- разгледувајќи на затворена седница на 25 септември 2002 година и 5 март 2003 година,
- ја донесе следнава пресуда, која беше усвоена на последно спомнатиот датум:

ПОСТАПКА

1. Случајот е инициран со жалба (бр. 48898/99) против Република Италија поднесена до Судот во согласност со член 34 од Конвенцијата за заштита на човековите права и фундаменталните слободи (“Конвенцијата”) од страна на еден италијански државјанин, г. Џанкарло Перна (Giancarlo Perna) (“жалител”), на 22 март 1999 година.

1. Жалителот беше застапуван од страна на г. Џ.Д. Кајаца (Caiazza) од Адвокатската комора на Рим. Италијанската Влада (“Владата”) беше застапувана од нејзиниот агент г. У. Леанца (U. Leanza), Раководител на Одделот за дипломатски спорови, Министерство за надворешни работи, со помош на г. Ф. Крисафули (F. Crisafulli), заменик козастапник.

2. Жалителот се пожалил на повреда на член 6 §§ 1 и 3 (г) од Конвенцијата поради одбивањето на италијанските судови да ги прифатат доказите, кои тој сакал да ги изнесе и повреда на неговото

право на слобода на изразување гарантирано со член 10 од Конвенцијата.

4. Жалбата беше распределена на Вториот оддел на Судот (Правило 52 § 1 од Правилникот на Судот). Во рамките на тој Оддел, Советот што ќе го разгледува предметот (член 27 § 1 од Конвенцијата) беше составен како што е предвидено во Правило 26 § 1. Советот беше составен од следниве судии: г. Х.Л. Розакис, претседател, г. Б. Конфорти, г. Џ. Бонело (G. Bonello), г-ца В. Стразничка (V. Stráznická), г. М. Фишбах (M. Fischbach), г-ца М. Цаца-Николовска (M. Tsatsa-Nikolovska), г. Е. Левитс (E. Levits) и г. Е. Фрајберг (Fribergh), Секретар на Одделот.

5. Со одлука од 14 декември 2000 година, Судот ја прогласи жалбата за прифатлива.

6. На 25 јули 2001 година Советот донесе пресуда во која едногласно смета:

- “1. ... дека не постои повреда на член 6 §§ 1 и 3 (г) од Конвенцијата;
2. ... дека има повреда на член 10 од Конвенцијата поради осудата на жалителот за тврдење, во форма на симболичен израз, дека тужителот бил под заклетва на послушност на поранешната италијанска Комунистичка партија, и дека не постои повреда на член 10, која произлегува од осудата на жалителот за сметка на неговите тврдења во однос на учеството на тужителот во наведен план за да добие контрола над јавните обвинителства во голем број на градови и вистинските причини за користење на криминалецот претворен во информатор Бускета (Buscetta).
3. ... дека наодот за повреда претставува доволен правичен надомест за нематеријална штета претрпена од жалителот;
4. ...
 - (а) дека одговорната држава треба да му плати на жалителот, во рок од три месеци од датумот на кој пресудата ќе стане конечна во согласност со член 44 § 2 од Конвенцијата, 9.000.000 (девет милиони) италијански лири за трошоци, заедно со сите суми што треба да се платат со данокот на додадена вредност и придонес кон фондот за осигурување на адвокати (‘ЗЗП’);...”

Тој го отфрли остатокот од побарувањето за правичен надомест. Придружното мислење на г. Конфорти заедно со г. Левитс беше приложено кон пресудата.

7. На 19 и 24 октомври 2001 година Владата и жалителот побараа случајот да се упати до Големиот судски совет, во согласност со член 43 од Конвенцијата и Правило 73. Панелот на Големиот судски совет ги прифати нивните барања на 12 декември 2001 година.

8. Составот на Големиот судски совет беше одреден во согласност со одредбите од член 27 §§ 2 и 3 од Конвенцијата и Правило 24.

9. Владата поднесе поднесок. Покрај тоа, беа примени согледувања од г. Џ. Казели (G. Caselli), на кого претседателот му остави да интервенира како заинтересирана страна (член 36 § 2 од Конвенцијата и Правило 61 § 3).

10. Се одржа расправа отворена за јавност во Зградата за човекови права, Стразбур, на 25 октомври 2002 година (Правило 59 § 2 [во сила пред 1 октомври 2002 година]).

Пред Судот се појавија:

(а) *за Владата*

г. Ф. КРИСАФУЛИ, *заменик козасптаник;*

(б) *за жалителот*

г. Џ.Д. Кајаца, адвокат, *советник;*

(в) *за посредникот од третата страна*

г. Џ. КАЗЕЛИ, *посредник од третата страна,*

г. Џ.К. СУРАГЛИЈА (G.C. SMURAGLIA), АДВОКАТ, *советник.*

Судот ги сослуша нивните обраќања.

ФАКТИ

11. Жалителот е роден во 1940 година и живее во Рим.

12. Тој е новинар по професија и на 21 ноември 1993 година објави во италијанскиот дневен весник *Il Giornale* статија за г. Казели, кој во тоа време беше Главен јавен обвинител во Палермо. Статијата беше насловена како Казели, судијата со бело перче и со поднаслов "Католичко образование, комунистичка милитантна активност како неговиот пријател Виоланте (Violante) Дали обвиненијата против Андреоти (Andreotti) се почеток на нов Согно (Sogno) случај?

13. Во статијата жалителот, по упатувањето на постапките покренати од страна на г. Казели против г. Џ. (G.) Андреоти, многу познат италијански државник обвинет за помагање и поттикнување на мафијата (*appoggio esterno alla mafia*), кој во меѓувреме беше ослободен во прва инстанца, се изрази како што следува:

“Во последните неколку дена Џулио (Giulio) Андреоти изјавил во еден израелски весник дека стравува дека ќе биде елиминиран.

Ако може да ми дозволите да започнам со дигресија, се прашувам зошто тој изјавува во странски весник, а не во италијанскиот печат. Тој не е единствениот. Станува епидемично. Во текот на истиот период индустријалецот Карло де

Бенедети (Carlo De Benedetti) избра англиски весник во кој тој кажува дека Италија е неговиот Сибир. Дури и Бетино Кракси (Bettino Craxi), кога се чини како да изговара закани или жалби, обично го прави тоа преку шпанските весници. Ова може да биде форма на бесплатен снобизам. Но, тоа, исто така, може да биде синдром на жртва од типот 'Ние сме странци во нашата сопствена земја и сме должни да го кренеме гласот во странство со цел да нè слушнат дома.'

Тоа е она што Андреоти го предлага кога тој додава дека тој се чувствува како во егзил и како жртва на заговор, но тој не знае точно каков вид на заговор. Оние кои го виделе неодамна кажуваат дека е блед, неговите истакнати уши му нависнале, а тој се свиткал како грбав човек. Тој е загрижен за неговата сопруга Лидија (Lidia), која е во некој вид на каталептичен транс од тој кобен 27 март. Тоа беше денот кога официјалното известување дека тој бил под истрага - документ од околу 250 машинописни страници -го направи најпознатиот италијански политичар во број еден кум на сицилијанската мафија. Сега Андреоти е збунет. Тој се обидува да разбере, но не може. Тој смета дека мора да има некаков вид на непромислен заговор.

Но, второто јас во него, кое го јаде е таму некое време. Со години беше култивиран токму во оние верски средини, кои Андреоти ги сака најмногу. Додека тој го доминираше Рим во 1950-ите години, Џанкарло Казели, Главниот јавен обвинител во Палермо, автор на 250-те страници, кои го уништија него, ги учел неговите лекции во училиштето на браќата Салезијан (Salesian) во Торино (Turin).

Џанкарло бил добро, студиозно момче. Торино е полно со луѓе како нив, бидејќи тој е дождлив град и куките немаат балкони за да се види улицата, така што не постои ништо друго за едно момче да прави, освен да учи. Затоа местото е специјализирано за масовно производство на интелектуалци. Од Бобио (Bobbio) до Конзо (Conso), министерот за правда. Тоа е пуританско братство.

Колку повеќе Џанкарло самостојно се надградуваше со знаење, толку повеќе имаше поголеми комплекси за неговиот татко. Таткото беше многу достоинствен човек, но само возач на капетан на индустрија. Додека возел тој се мешал со буржоазијата и така го учеше неговиот син. Момчето реши кога ќе порасне дека ќе помине на другата страна од оградата. Нема повеќе да биде потчинет како татко му, ќе ја има власта во свои раце.

На универзитет, тој се зближи со PCI [италијанската Комунистичка партија], партијата, која ги воздига фрустрираните. Кога беше примен во државната правна служба трипати се заколна на послушност - на Бога, на Законот и на Botteghe Oscure [порано седиштето на PCI, сега на оние на PDS - Демократската партија на левицата]. И Џанкарло стана судија и остана во последните триесет години - побожен, суров и следбеник.

Но тој навистина не може да биде разберен тука без да се спомене неговото алтер его Лучијано (Luciano) Виоланте, брат близнак на Казели. И двајцата од Торино; на иста возраст - 52; двајцата воспитани по насоки на католичкото учење; двајцата комунистички милитантни активисти; двајцата судски службеници, и со меѓусебно длабоко разбирање: кога Виоланте, мозокот, ќе намисли нешто, Казели, извршителот, го прави тоа.

Лучијано отсекогаш бил еден чекор пред Џанкарло. Во средината на 1970-тите тој го обвини за обид за државен удар (*coup d'état*) Едгардо (Edgardo) Согно, поранешен член на отпорот, но исто така и антикомунист. Тоа беше типично политичко судење што не доведе до никаде. Наместо да се соочи со судска истрага, кариерата на Виоланте тргна напред. Во 1979 година беше избран за пратеник на Комунистичката партија. И оттогаш тој е Министер за правда во сенка на Botteghe Oscure. Денес тој е претседател на Комитетот за борба против мафијата на Парламентот, големиот кореограф на активностите на *pentiti* [криминалци претворени во информатори] и моќник на PDS.

Додека Виоланте се искачуваше, Казели се претвори во една убава фигура со прамен на предвременно бела коса на кој тој е толку горд. Ако тој оди некаде, дури и на кратко патување, тој секогаш го зема својот фен со себе. За време на паузите во постапките тој го местеше своето перче на своето чело и ја местеше својата коса зад ушите. Потоа, како што сте забележале на телевизија, тој минимално ја придвижува главата, за да не го уништи своето дело.

Самобендисан – тој е самобендисан. Кога Џанкарло беше член на Националниот совет на судството, од 1986 до 1990 година, неговите колеги му се потсмеваа, велејќи ‘под неговата коса нема ништо’. Тоа е точно, како коментар на неговиот нарцизам и неговите идеолошки погледи. Но, тоа не е точно во однос на неговата интелигенција, што не може да се оспори. Досега, како што може да се види, нема ништо што може да сугерира дека еден ден патиштата на Казели и Андреоти ќе се вкрстат.

Со исклучок на периодот поминат во Националниот совет на судството, Џанкарло продолжи да живее во Торино. Тој беше судија во очите на јавноста и во првата линија на борбата против тероризмот. Тоа беше тој, кој го доби признанието на Патрицио Печи (Patrizio Peci), чии докази како сведок на обвинението ги уништија Црвените бригади.

Во меѓувреме, PCI ја постави својата стратегија за стекнување на контрола над јавните обвинителства во секој град во Италија. Таа кампања е сеуште во тек, откако ПДС го зеде приматот. Целата работа беше производ на две поврзани, но многу многу едноставни идеи, кои Виолант ги имаше. Првата идеја беше дека ако комунистите не можеле да успеат да добијат моќ преку гласањето, тоа би можеле да го сторат преку судовите. Немаше недостаток на материјали. Демохристијаните и социјалистите не беа ништо друго, освен крадци и дека ќе биде лесно да ги фатат. Втората идеја беше побрилијантна од првата: отворањето на судска истрага беше доволна да се завршат кариерите на луѓето; немаше потреба да се оди во проблеми поврзани со судењето, тоа беше доволно да се стави кој било на столбот на срамот. И за да се направи тоа потребно беше да се контролира целата мрежа на јавните обвинителства.

И тоа беше почетокот за Тангетополи (Tangentopoli). Краксис (Craxis), де Лоренцос (De Lorenzos) и други веднаш да бидат фатени со нелегални пари и уништени. Но, беше потребен Андреоти за да се комплетира сликата. Поитар од другите, или не толку алчен, лукавиот стар демохристијанин речиси секогаш избегнуваше да биде фатен во случаите на корупција.

Тоа беше токму во тој момент кога Џанкарло се подготвуваше да избега од дождот во Торино за да го огрее сонцето на Палермо. Кампањата на неосновани обвинувања го тргна од должноста актуелниот јавен обвинител Џаманко

(Giammanco), кој се уплаши и си ја свитка опашката. И на почетокот на оваа година убавиот судија беше во можност да го замени Џаманко и конечно да го стави печатот на Виоланте на обвинителската служба во Палермо.

Пред тој да ја преземе новата функција Казели беше повикан во Квиринал (Quirinale) [официјалната резиденција на претседателот]. Претседателот Скалфаро (Scalfaro), знаејќи ја тежината на случајот, беше загрижен. Кога дојде Казели кај него, тој му рече: ‘Направи го тоа што мислиш дека е правилно, но биди објективен.’

Наеднаш, во Палермо неговата судбина и судбината на Андреоти, кои останаа одвоени со години, се испреплетоа. Помалку од два месеци подоцна доживотниот сенатор наеднаш беше обвинет дека припаѓа на мафијата. Досието беше неверојатно конфузно, содржеше изјави од *pentiti*, стари и нови документи и информации дадени од страна на истиот стар Бускета (Buscetta) [а *pentito*] за Виоланте (Violante) и Комисијата за борба против мафијата, сега користени од страна на Казели како доказ во вид на пинг-понг игра меѓу двајцата близнаци. Да се скрати приказната, дури и долговечниот бронтосаурус во Палацо (Palazzo) [односно Палацо Мадам (Madama) – куќата на Сенатот] беше уништен, благодарение на начелото дека обвинувањето е доволно да се уништи кого било.

Во април Казели одлетаа во САД, каде што се состана со Бускета. Тој му понуди на информаторот 11.000.000 лири по месец да продолжи да соработува. Бускета уште можеше да му биде од корист за време на истрагата, дури и ако исходот веќе не беше од големо значење. Потребниот резултат веќе беше постигнат.

Што ќе се случи следно веќе може да се предвиди. За време од шест до осум месеци истрагата ќе се затвори. Но, Андреоти нема да биде во можност да ја поврати својата политичка кариера. Каква среќа. Казели, од друга страна, ќе биде претставен како објективен судија, чија должност му наложува судски да гони, но кој сфатил дека погрешил. Тој ќе стане херој. И дека, ако постои Бог, се моли за одмазда.”

14. На 10 март 1994 година, постапувајќи по тужбата на г. Казели, судијата одговорен за прелиминарните истраги ги упати жалителот и управителот на за судење во Окружниот суд во Монца (Monza). Жалителот беше обвинет за клеветата преку печатот (*diffamazione a mezzo stampa*), отежнат со фактот дека е сторено кривично дело на штета на државен службеник при вршењето на неговата службена должност.

15. На судењето од 10 јануари 1996 година оштетената страна побара извештајот за доказите дадени од Бускета во њујоршките судски органи и копија од италијанскиот неделник *l'Espresso* каде што доказите беа објавени, да се додадат во досието.

Одбраната побара двете статии од печатот во врска со професионалните односи на г. Казели со *pentito* Бускета да се додадат во досието и од тужителот да се побара да даде докази. Во наредба донесена истиот ден Окружниот суд ги одби овие барања со образложение дека предметните документи не се соодветни за

предметот на постапките (клеветата) и дека немало никаква смисла да се земаат докази од г. Казели во однос на битната содржина од статијата напишана од страна на жалителот.

16. На истиот ден, применувајќи го член 57, член 595 § § 1 и 2 и член 61 § 10 од Кривичниот закон и оддел 13 од Актот за печат (закон бр. 47 од 8 февруари 1948 година), Окружниот суд ги осудил управителот на *Il Giornale* и жалителот со казни од 1.000.000 и 1.500.000 италијански лири ((ИТЛ) соодветно, исплата на штети и трошоци во износ од 60.000.000 ИТЛ, плаќање на трошоци на оштетената страна и објавување на пресудата во *Il Giornale*. Во неговото образложение Окружниот суд ги вклучи следниве разгледувања:

“... ”

Авторот на оваа статија, земајќи го како негова тема случајот против сенаторот Џулио Андреоти, даде биографија на тужителот каде што се потенцира неговата културна припадност и над сè, неговите идеолошки тенденции – наводно блиски до PCI (сега PDS) – тврдејќи дека овие тенденции му влијаеле на професионалната дејност [на тужителот] до тој степен што го направиле инструмент на голема замисла на таа партија, имено да презема контрола над судските органи, особено над јавните обвинителства.

Г. Перна го истакна долготрајното пријателството меѓу тужителот и пратеникот Виоланте, тврдејќи дека вториот постапувал како водач на стратегија каде што г. Казели бил извршител. Тој додаде во неговата резимирана биографија фрази со особено впечатливо буквално значење, како што се: ‘Кога тој беше примен во државната правна служба трипати се заколна на послушност – на Бога, на Законот и на Botteghe Oscure. И Џанкарло стана судија и остана последните триесет години - побожен, суров и следбеник.’

Тој го обвини г. Казели за тоа што успеал ‘истрагата за Андреоти’ да ја прошири во однос на голема политичка замисла подготвена од страна на Виоланте во име на PCI/PDS, која требаше, со судскиот процес, да ја растури доминантната политичка класа во тоа време, така што фаворизираната партија да може да преземе власт без избори.

Тој посочи дека обвиненијата против г. Андреоти, последниот политичар со некаков углед не треба да привлечат внимание со истрагите ‘чисти раце’ [*mani pulite*] во тек, туку дека треба да се гледаат во контекст на тоа искористување од истрагата.

... ”

Природата на клеветата на статијата ... е апсолутно очигледна, со оглед дека текстот категорично ја отфрли можноста дека г. Казели можеби бил верен на деонтолошките обврски на неговите должности како службеник во државната правна служба и негираше дека тој ги поседува квалитетите на непристрасност, независност, објективност и чесност, кои го карактеризираат извршувањето на судските функции, активност која наводно тужителот ја користел за политички цели, според авторот на статијата.

Во конкретниот случај остварувањето на правото за известување на тековни настани не може да се оправда како олеснителна околност, г. Перна не изнесе најслаби докази против неговите многу сериозни обвинувања. Ниту тој може да се потпре на остварувањето на правото за нивно коментирање – право, кое сигурно го ужива новинар, кој при известувањето на судските постапки, ја критикува оваа или онаа мерка – со оглед на тоа дека наводите за навреда во статијата не се ништо повеќе од неоправдан напад врз тужителот, каде што гласно се извалкани неговата чест и углед. ...”

17. Жалителот поднел жалба. Потпирајќи се на слободата на печатот, а особено на правото за известување и коментирање на тековни настани, тој тврдел, меѓу другите аргументи, дека она што тој го напишал за политичката наклонетост на г. Казели било точно и дека судот тоа би можел да го провери согласувајќи се да земе докази од самиот тужител, дека Казели и Виоланте навистина биле пријатели и дека исто така е точно дека Казели ја користел помошта на *pentito* Бускета во судските постапки против Андреоти и како претставник на државата, му плаќал суми на пари, сите *pentiti* биле плаќани од страна на италијанската држава. Опишувајќи се себеси дополнително како колумнист, кој го изразува своето мислење (*opinionista*), тој тврдеше дека немал намера да даде биографија на Казели, туку да го искаже своето критичко мислење, на фигуративен и жесток начин. Поточно, тој направил критички оценки, кои биле помалку или подобро основани и со кои читателите можеле да се согласат или не, но кои биле изречно изведени од фактичката премиса, имено од политичката активност на Казели. И на крај, тој побара да бидат земени докази од тужителот и од одредени новинари и личности од италијанската политика, кои, како и г. Казели, биле милитантни активисти на Комунистичката партија. Поточно, тој побара да се земат докази од г. С Вертон (S. Vertone) и г. Џ. Ферара (G. Ferrara) и статиите од печатот со интервјуа во кои двајцата ја потврдиле политичката милитантна активност на тужителот да се додадат во досието. Особено, во интервјуте објавено во дневниот весник *Corriere della Sera* на 11 декември 1994 година, извадоци од кое беа цитирани во жалбата на жалителот, г. Вертон изјавил, *inter alia*, дека тужителот бил храбар човек со голем интегритет, но дека бил под влијание на културниот и политички модел на комунизмот, дека неговите односи со поранешната Комунистичка партија биле многу блиски и дека тој подоцна се приклучил на партијата. Во интервју дадено во друг дневен весник, *La Stampa*, кој го објави на 9 декември 1994 година, г. Ферара тврдеше дека учествувал во десетици политички состаноци со Казели и Виоланте меѓу другите во текот на 1970-ите во торинската федерација на поранешната Комунистичка партија. Тој продолжи да кажува дека иако Казели, човек со интегритет, имал направено добра работа против тероризмот како службеник во државната правна

служба, тој бил силно политизиран и затоа треба избегнува да зборува како заштитник на луѓето.

18. Во пресуда од 28 октомври 1997 година, Апелациониот суд во Милано (Milan) ја одби жалбата на жалителот, одлучувајќи како што следува:

“... изјавите наведени во обвиненијата ... несомнено сериозно го нарушуваат угледот на оштетената страна. Тие одат подалеку фрлајќи сомнеж – како што наведуваат обвиненијата – на лојалноста на г. Казели во однос на институциите на државата, неговата верност кон начелото на законитост, неговата објективност и неговата независност; тие категорично негираат дека тој ги поседува тие квалитети, па дури и му припишуваат на него, меѓу другите обвинувања, примери на однесување, кои претставуваат дисциплински и кривични дела.”

Апелациониот суд сметаше дека е евидентно дека статијата во основа упатувала на факти, од кои некои не биле ни најмалку клевети и затоа не биле релевантни за одлуката, која ќе се донесе.

“Особено, следниве елементи се несомнено факти (не расудувања) и еден од жалбените поднесоци (од адвокатот Д’А.) упатува на нив, како што се:

(i) политичките тенденции на Џанкарло Казели;

(ii) пријателството меѓу г. Казели и пратеникот Виоланте;

(iii) информациите дека како јавен обвинител во Палермо г. Казели ги користел изјавите на криминалецот претворен во информатор Бускета во истрагата во врска со г. Андреоти и информациите дека истиот Бускета, како и другите *pentiti*, е платен од страна на државата.

Тие елементи се факти и самото нивно наведување, не е ни најмалку клеветнички; затоа тие не се релевантни за одлуката, која овој Суд треба да ја донесе. Тоа се чини сосема очигледно во однос на последните две информации погоре, но исто така и точно за првата (политичките тенденции на Џанкарло Казели), бидејќи земјата не ги гарантира само слободата на мислење и слободата на изразување, туку исто така и слободата на здружување во политички партии.

Затоа не е соодветно да се пробува да се утврди кои политички убедувања Џанкарло Казели ги има и дали тој ги изразил во специфични околности (и на сите настани надвор од судската сфера и извршувањето на неговите должности) бидејќи тие информации во никој случај не можат да се сметаат самите за клевета...

Затоа не постои основа за барањето постапките да бидат повторно отворени, како прво за да може Џанкарло Казели да биде сослушан како сведок и како второ да се добие слика од статиите од печатот за Саверио (Saverio) Вертон и Џулијано Ферара, но, исто така, за да може да се земат од нив докази како од сведоци, повторно за темата на политичката милитантна активност [на Казели] или во секој случај за [неговото] ... политичко учество во PCI/PDS. Најпрво, тие информации, како што веќе беше кажано, едвај биле спомнати во статијата и како второ во никој случај не можат да се сметаат како нарушување на угледот на тужителот и соодветно не треба да бидат проверени.”

19. Другите факти припишани на тужителот биле, од друга страна, несомнено клевети. Најпрво, заклетвата на послушност, која, надвор од својата симболичка вредност, даде прецизно обвинување дека г. Казели даде лично и трајно ветување за “почитување”, во текот на неговите должности, на законот, на неговите религиозни верувања и на “инструкциите на водачите” на политичка партија.

Апелациониот суд продолжи:

Остатокот од статијата, која дава многу клевети на сметка на наводната послушност на г-дин Казели кон Комунистичката партија, потврди дека новинарот не изразувал расудувања или лични мислења, туку припишувал специфично однесување на г. Казели.

Понатаму во статијата се тврди

(i) дека г. Казели е братот близнак на г. Виоланте, ...

(ii) дека PCI ... ја постави својата стратегија за стекнување на контрола над сите јавни обвинителства во Италија применувајќи две идеи од пратеникот, првата е да добие моќ ... употребувајќи го судскиот апарат и втората да се потпре едноставно кон отворање на судска истрага ... со цел да се уништат кариерите [на политичките противници], бидејќи немаше потреба да се оди во проблеми поврзани со судењето, беше доволно да се стави кој било на столбот на срамот.

Тоа е во контекст во кој новинарот упати на две активности од Џанкарло Казели: неговото барање за префрлување во јавното обвинителство во Палермо и последователното назначување на функцијата јавен обвинител таму и неговото известување до г. Андреоти дека тој се соочува со обвинение дека припаѓа на организација од мафијашки тип.

...

Затоа, новинарот Перна не изразувал свои мислења или расудувања, туку му припишувал на тужителот Џанкарло Казели на крајно клеветнички начин однесувања и дела за кои – и тука ние само може да го повториме она што Окружниот суд го рече – тој не наведе ниту еден доказ; тој дури не се ни потруди да се одбрани, како што неговите адвокати тврдат дека тој само изразувал мислења.

... Новинарот [кој] припишувајќи одредени дела на јавниот обвинител Џанкарло Казели без да ги провери неговите тврдења на каков било начин и на целосно непотребен начин, неговото однесување не може да се објасни како грешка или недоразбирање, туку само како смислено дело.

Тоа се потврдува со буквалната содржина на целата статија, во која ликот на Џанкарло Казели е постојано и суптилно деградиран, иако неколку позитивни забелешки се вешто вметнати меѓу нападите. ...

Содржината на целата статија покажува дека немало ненамерна грешка од страна на обвинетиот, туку дека тој бил целосно свесен дека ја нарушува репутацијата на друг, па дури и дека имал намера да го стори тоа.”

20. Во пресуда од 9 октомври 1998 година, депонирана во регистарот на 3 декември 1998 година, Касациониот суд ја потврди пресудата на Апелациониот суд, одлучувајќи дека е сосема точна како во однос на основаноста така и од гледна точка на постапката.

“ ...

Спротивно на наводното, барањата да се дозволи наведување на докази поднесени од страна на одбраната беа толкувани во согласност со нивното точно значење и доказната вредност и беа со право одбиени бидејќи тие биле целосно неважни за одлуката.

Жалбата напишана и потпишана заеднички од страна на обвинетиот Перна и неговиот адвокат г. Кајаца содржи барање за постапките повторни да се отворат, со цел, најпрво, да се земаат докази од сведоци од оштетената страна, особено за формите и модалитетите на неговата милитантна активност или барем на неговото политичко учество во активностите на PCI/ PDS за време на периодот кога тој веќе беше јавен обвинител и за сите други точки со кои е навреден тужителот. Апсолутно нејасната и ирелевантната природа на барањето е очигледна во однос на смислата на фразите, кои ги користи г. Перна (во чијашто статија алузијата на милитантната активност на г. Казели во никој случај не е ограничена, како што г. Кајаца тврдеше во основата на жалбата, тврдејќи дека г. Казели се поврзал со Комунистичката партија додека бил на универзитет, тврдење, кое, патем, не би претставувало навреда); статијата направена да даде детален приказ на формите преземени од таква милитантна активност преку припишување на одредени дела на г. Казели со цел да се докаже дека неговата милитантна активност постоела. Според тоа, или оваа цел останува нејасна или проблемот е решен обидувајќи се тужителот да ги признае фактите наведени во обвиненијата, со резултат дека товарот на докажување е префрлен од [г. Перна и г. Монтанели (Montanelli)]. ...

Покрај тоа, ‘директните сведоци’, Џулијано Ферара и Саверио Вертон, се споменати во врска со горенаведената точка [формите преземени од страна на милитантната активност на тужителот]; затоа она што штотуку беше кажано за нејасноста и ирелевантноста на таа точка се однесува подеднакво и на тие лица. Понатаму, давајќи дополнителни детали за фактите за кои тие имале директно знаење не би имале никакво значење за судењето бидејќи тие биле тврдења, кои судот не ги сметал за навредливи и да се зборува за ова како ослободувачки доказ е според тоа безначајно.

И на крај, милитантната активност на г. Казели во рамките на PCI нема никаква врска со посебните факти што му се припишуваат и затоа со неговата наводна заклетва на послушност на Botteghe Oscure (за која, сепак, оваа основа за жалба не прави никаква алузија), со односите меѓу Казели и Виоланте и над сè со наводната поврзаност со Бускета.

Со исклучок на процедуралниот аспект на истрагата, на самиот почеток треба да се наведе дека дури и аргументот дека содржината на статијата не е објективно навредлива е апсолутно без основа, како што пресудата донесена од судот беше оправдана во секој поглед во однос на навредливата природа, за човек, па уште повеќе за службеник на државната правна служба, на припишувањата на специфични факти имплицирајќи недостаток на личност,

достоинство, независна мисла, кохерентност и морална чесност и однесување јасно индицирајќи дека имало случаи на занемарување на професионалната должност. ...

Образложението на судот за олеснителните околности на правото за известување на тековни настани и правото за нивно коментирање е исто така точно, како што беше потврдено со соодветна изјава за причините, која беше без грешки во законот и без нелогичности.

Не може да се утврди поврзаност и уште повеќе, не беше утврдена поврзаност од страна на Апелациониот суд, меѓу личноста [на г. Казели] и наводното право за известување на тековни настани остварено преку навредливото припишување на факти, кои не биле докажани дека се вистина и не играле никаква информативна улога.

Суштинска важност во пресудата е нејзиното категорично исклучување на идејата дека статијата изразила критичка оценка, па оттука и одбивањето на поднесокот дека правото на слобода на изразување претставува олеснителна околност. И фактички врз основа на овој компаративен параметар и неговите дополнителни способности за сфаќање дека овој суд мора да повтори дека причините дадени [од страна на Апелациониот суд] се имуни на критики: статијата е сосема очигледен обичен список на дела и однесување припишани на г. Казели во која не може да се види, дури и во прикриена форма, ни најмало нешто што би можело да се смета како критичка оценка, или дури и во обидот за иронија, за кој се вели дека е скриен во несфатливите 'каустични фрази' наведен во основата на жалбата. Како што Апелациониот суд заклучи, во овој случај не станува збор за почитување на границите на службената пристојност.

Од погоре наведените размислувања произлегува дека, како што е невозможно да се зборува за критички коментар, не постои причина да говори опширно за остварување на правото за коментирање, уште помалку за олеснителните околности на крајна небрежност во извршувањето на правото за коментирање или за хипотетичкото остварување на тоа право.

...”

ЗАКОНОТ

I. ПРЕЛИМИНАРНО ПРАШАЊЕ: ОПСЕГ НА СЛУЧАЈОТ

21. Во нивното барање за случајот да биде упатен до Големиот судски совет и повторно на расправата, Владата тврдеше дека тој дел

од пресудата на Судот од 25 јули 2001 година, кој се однесува на тужбата согласно со член 6 §§ 1 и 3 (г) од Конвенцијата ќе биде конечен и соодветно не би спаѓал во опсегот на овие постапки.

22. Жалителот, од друга страна, побара од Судот да потврди дека имало повреди на членовите 6 и 10 од Конвенцијата.

23. Судот не го прифати аргументот на Владата. Како што веќе имаше прилика да разгледа, формулацијата на член 43 од Конвенцијата јасно посочува дека, иако постоењето на “сериозно прашање кое влијае на толкувањето или примената на Конвенцијата или на протоколите кон неа, или сериозен проблем од општо значење” (став 2) е предуслов за прифаќање на барање на страната, последицата од прифаќањето е дека целиот “случај” се упати до Големиот судски совет за да се одлучи одново со нова пресуда (став 3). Како таков, “случајот“ упатен до Големиот судски совет мора да ги опфати сите аспекти на примената претходно разгледани од страна на Судскиот совет во својата пресуда, каде што опсегот на неговата надлежност е ограничена само од одлуката на Судскиот совет за прифатливост. Свкупно, не постои основа за само делумно упатување на случајот до Големиот судски совет (види *К. и Т. против Финска* [ГСС (GC)], бр. 25702/94, §§ 139-41, ЕЦУЧП (ЕCHR) 2001-VII, и *Гоч (Göç) против Турција* [ГСС], бр. 36590/97, §§ 35-37, ЕСЧП (ЕCHR) 2002-V).

24. Затоа, судот ќе ги разгледа двете тужби согласно со членовите 6 и 10, кои беа прогласени за прифатливи од страна на Судскиот совет и кои беа опфатени во неговата пресуда.

II. НАВОДНА ПОВРЕДА НА ЧЛЕНОВИТЕ 6 §§ 1 И 3 (Г) ОД КОНВЕНЦИЈАТА

25. Жалителот тврдеше дека неговото право на соодветен процес било нарушено поради одбивањето на италијанските судови да ги признаат доказите, кои тој сакал да ги изнесе, вклучувајќи вкрстено испитување на тужителот. Тој побара од Судот да утврди повреда на членовите 6 §§ 1 и 3 (г), каде што релевантните делови обезбедуваат:

“1. При одредување на ... какво било обвинение против него, секој има право на фер ... сослушување ... од ... трибунал ...

...

3. Секој обвинет за кривично дело ги има следниве минимални права:

...

(г) да сослушува или да бара сослушување на сведоци, кои сведочат против него и да обезбеди присуство и сослушување на сведоци во своја полза под истите услови како и сведоците против него;

...”

26. Владата истакна на почетокот дека прифатливоста на доказите била прашање за домашните судови и дека вината на жалителот била потврдена од страна на “судови на три нивоа на надлежност, кои ги разгледале доказите изнесени на судењето во согласност со акузаторна постапка”. Според тоа, домашните судови го заземале ставот дека доказите, кои тужителот сакал да ги изнесе не биле соодветни за неговото судење и немало ништо што покажувало дека со одбивањето да се прифатат тие докази се прекршил член 6. Потпирајќи се на воспоставената судска пракса на Судот, Владата забележала дека обвинетиот немал неограничено право да повика сведоци; тој, исто така, морал да докаже дека доказите од сведоците, кои тој сакал да ги сослуша се потребни за утврдување на фактите, што жалителот не го направил во овој случај. Ниеден доказ од сведоците, кој тој сакал да го изнесе не бил соодветен за клеветите направени во навредливата статија.

27. Жалителот го оспори тврдењето на Владата дека домашните судови го осудиле врз основа на разгледаните докази на неговото судење. Во неговиот поднесок, тие одбиле да го признаат клучниот доказ во секој судски процес за клевета, имено сослушувањето на тужителот. Резултатот бил тој дека, како обвинет, му било одбиено најелементарното право од неговите права, имено правото да побара од тужителот да каже, под заклетва, дали фактите, кои биле основа на критиките во статијата биле вистински или лажни. Покрај тоа, тој не бил во можност да изнесе какви било докази воопшто, факт кој беше симптоматичен за абнормалниот карактер на неговото судење. Особено, беше тешко да се разбере како судовите можеле да го опишат како ирелевантно сведоштвото во врска со политичката милитантна активност на тужителот во време кога тој веќе беше службеник во државната правна служба, бидејќи тоа беше во сржта на сомнежите, кои тој ги изрази во врска со независноста на г. Казели. При засновањето на неговата осуда врз самата оспорена статија, соодветните домашни судови, во суштина, го сметале самото судење како излишно.

28. Г. Казели, посредникот од третата страна, изјавил дека доказите, кои жалителот ги побарал да ги изнесе не биле од важност за предметот на постапките за клевета.

29. Судот забележува на прво место дека прифатливоста на доказите, примарно е прашање кое се регулира со националното законодавство. Задачата на Судот во согласност со Конвенцијата не е да донесе одлука за тоа дали изјавите на сведоците биле соодветно прифатени како докази, туку да утврди дали постапките како целина, вклучувајќи го начинот на кој доказите биле земени, биле фер (види, меѓу многу други извори, *Ван Мехелен (Van Mechelen) и други против*

Холандија, пресуда од 23 април 1997 година, *Извештаи на пресуди и одлуки 1997-III*, стр. 711, § 50). Особено, “како општо правило, треба националните судови да ги проценат доказите пред нив, како и важноста на доказите, кои обвинетите сакаат да ги изнесат ... член 6 § 3 (г) го остава тоа на нив, повторно како општо правило, да проценат дали е соодветно да се повикаат сведоци” (види *Видал (Vidal) против Белгија*, пресуда од 22 април 1992 година, Серија А бр. 235-Б, стр. 32-33, § 33). Тоа, соодветно, не е доволно за обвинетиот да се жали дека нему не му било дозволено да испрашува одредени сведоци; тој мора, освен тоа, да го поткрепи неговото барање со објаснување зошто е важно засегнатите сведоци да бидат слушнати и нивните докази мора да бидат потребни за утврдување на вистината (види *Енгел (Engel) и други против Холандија*, пресуда од 8 јуни 1976 година, Серија А бр. 22, стр.38-39, § 91; и *Брикмонт (Bricmont) против Белгија*, пресуда од 7 јули 1989 година, Серија А бр. 158, стр. 31, § 89). Тоа начело исто така се применува кога обвинетиот бара да биде сослушан тужителот во случај на клевета.

30. Судот забележува дека во прва инстанца жалителот побарал две статии од печатот за професионалните односи на г. Казели со криминалецот претворен во информатор г. Бускета да се додадат во досието и за првиот да мора да даде докази (види став 15 погоре). Во жалбена постапка, тој го повторил неговото барање тужителот да биде сослушан и исто така побарал г. Вертон и г. Ферара да бидат слушнати и двете дополнителни статии, кои се појавиле во печатот во декември 1994 година да бидат додадени во досието. Овие статии содржеле извештаи од интервјуа во кои г. Вертон и г. Ферара изјавиле дека г. Казели имал “сè, но се приклучил на [Комунистичката партија]” и бил “многу политизиран” (види став 17 погоре).

31. На тој начин жалителот се обиде да утврди дека политичките тенденции на г. Казели, неговото пријателство со г. Виоланте и неговите професионални односи со г. Бускета беа факти. Но, италијанските судови, кои ја провериле основаноста на случајот сметале дека политичките обвинувања на г. Казели и секоја манифестација од нив неповрзана со извршувањето на неговите должности како државен советник, постоењето на пријателски врски меѓу г. Виоланте и г. Казели и употребата на изјавите дадени од страна на г. Бускета, криминалецот претворен во информатор платен од страна на државата, во постапките против г. Андреоти беа факти без ништо клеветничко во нив. Од друга страна, клевета беше да се каже дека тужителот “успеал истрагата за Андреоти да ја прошири во однос на голема политичка замисла подготвена од страна на Виоланте” со цел да ја преземе власта без избори, со што извршил злоупотреба на овластувањата за политички цели. Навредливата статија очигледно негираше дека г. Казели ги поседувал “квалитетите на непристрасност,

независност, објективност и чесност, кои го карактеризираат вршењето на судиските функции” припишувајќи му однесување “индицирајќи дека таму [имало] случаи на занемарување на професионалната должност”, кое “претставувало дисциплинско и кривично дело”. Како што Касациониот суд забележа во својата пресуда од 9 октомври 1998 година, дека барањата на жалителот за докази кои треба да бидат прифатени “беа толкувани во согласност со нивната точно значење и доказна вредност и беа со право одбиени, бидејќи тие беа целосно неважни за одлуката” (види став 20 погоре). Нејасната и ирелевантната природа на барањето за постапките да бидат повторно отворени, според Касациониот суд, беше сосема очигледна во однос на битната содржина од тврдењата на жалителот: статијата направена да даде детален приказ на формите преземени од милитантната активност [на г. Казели] преку припишување на одредени дела на г. Казели со цел да се докаже дека неговата милитантна активност постоела. Според тоа, или оваа точка останува нејасна или проблемот е решен преку обид тужителот да ги признае фактите наведени во обвиненијата, со резултат дека товарот на докажување е отргнат од [г. Перна и г. Монтанели]. ...”

Судот се согласува со италијански судови дека, дури и ако се претпостави дека додавањето на двете статии од печатот во досието и земањето на докази од г. Казели би можело да ги објасни политичките тенденции на последниот и неговите односи со трети лица, тие мерки не би биле во можност да утврдат дека тој не успеал да ги почитува начелата на непристрасност, независност и објективност својствени на неговите должности. Во тој клучен аспект, во ниеден момент жалителот не се обиде да ја докаже реалноста на наводното однесување дека е во спротивност со тие начела. Напротив, неговата одбрана беше дека тие биле критички оценки, кои немало потреба да се докажат.

32. Во однос на погоре наведените разгледувања, Судот смета дека одлуките во кои националните органи ги одбиле барањата на жалителот, не се отворени за критики во согласност со член 6, како што тој не утврдил дека неговите барања за приложување на материјални докази и за земање на докази од тужителот и сведоците би биле корисни во докажувањето дека специфичното однесување припишано на г. Казели всушност се случило. Од таа гледна точка, не може да се смета дека постапките за клевета покренати од страна на г. Казели против жалителот биле нефер поради начинот на кој биле земени доказите. Судот дополнително забележува, и иако ова не е одлучувачко во овој случај, дека на 10 јануари 1996 година Окружниот суд во Монца исто така одлучи дека ирелевантен е извештајот за доказите дадени од страна на г. Бускета и резултатот од тоа даден во статија од печатот, документите кои советникот на г. Казели побарал

да бидат признаени како докази со цел да стане јасно во која насока се одвивало интервјуто (види став 15 погоре).

Како заклучок, немало повреда на член 6 §§ 1 и 3 (г) од Конвенцијата.

III. НАВОДНА ПОВРЕДА НА ЧЛЕН 10 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

33. Тужителот се пожалил на повреда на неговото право на слобода на изразување поради одлуките на италијанските судови за основаноста и поради нивните процедурални одлуки, кои го спречиле да докаже дека навредливата статија била пример за правото за известување и коментирање на тековни настани во контекст на слободата на печатот. Тој се повика на член 10 од Конвенцијата, кој предвидува:

“1. Секој има право на слобода на изразување. Ова право ја вклучува слободата на сопствено мислење и примање и пренесување на информации и идеи без попречување од страна на јавните органи и без оглед на ограничувањата. Овој член не ги спречува земјите да бараат лиценци за претпријатијата за радиодифузија, телевизија и кино.

2. Остварувањето на овие слободи, бидејќи со себе носи должности и одговорности, може да биде предмет на формалности, услови, рестрикции или казни пропишани со закон и се потребни во едно демократско општество, во интерес на националната безбедност, територијалниот интегритет или јавната безбедност, за спречување на неред или кривично дело, за заштита на здравјето или моралот, за заштитата на угледот или правата на другите, за заштита од откривање на доверливи информации, или за одржување на авторитетот и непристрасноста на судството.”

34. Во однос на вториот дел од таа тужба, имено одбивањето на италијанските судови да ги признаат доказите, кои жалителот сакал да ги изнесе, Судот смета дека во суштина не покренува прашање различно од она, кое е веќе утврдено во врска со член 6 §§ 1 и 3 (г). Според тоа, Судот ќе го разгледа само првиот дел, а тоа е осудата на жалителот како таква, од гледна точка на суштинските гаранции утврдени во член 10.

A. Аргументи на страните

1. Владата

35. Пред Судот, Владата се произнесе дека целта на одлуките, кои се обжалени од страна на жалителот била да го заштити угледот на

другите, имено угледот на јавниот обвинител во Палермо, г. Казели и да го одржат авторитетот на судството; затоа, имајќи го предвид став 2 од член 10, тие следеа легитимни цели. Тврдењата на жалителот, што не се прашања на јавна дебата, беа лична навреда на г. Казели. Осврнувајќи се на судската пракса на Судот по ова прашање, Владата тврдеше дека, со оглед на посебното место на судството во општеството, би можело да биде потребно да се заштити од неосновани напади, особено кога обврската за дискреција ги спречила целните судии да реагираат.

Во обвинувањето на г. Казели за кршење на законот, или во најмала рака на неизвршување на неговата службена должност, жалителот не само што го наруши неговиот углед, туку исто така довербата на јавноста во државната правна служба. Како што Апелациониот суд во Милано забележал, жалителот не изразува мислења, туку припишувал однесување без проверка на неговите факти и без приложување на какви било конкретни докази како поддршка на неговите тврдења.

36. Во нивното барање за случајот да биде упатен до Големиот судски совет и подоцна на расправата, Владата се концентрираше на причините, кои доведоа Судскиот совет да смета во својата пресуда од 25 јули 2001 година дека имало повреда на член 10. Во нивниот поднесок, наодот за повреда немаше фактичка основа: далеку од тврдењето дека милитантната активност на г. Казели била прашање за јавноста, италијанските судови сметале дека симболичната фраза за заклетвата на послушност не била клеветата и затоа барањето да се земат докази од жалителот било одбиено како ирелевантно.

2. Жалителот

37. Во поднесокот на жалителот, политичкиот милитантен службеник на државната правна служба бил под неизбежно влијание во извршувањето на неговите должности од неговата милитантна активност. И покрај тоа што беше можно да има несогласување со тоа мислење, не беше во ред да се опише како многу сериозно обвинување и да се казни со кривична казна без да се дозволи одбраната да изнесе какви било докази воопшто.

3. Посредник од третата страна

38. Г. Казели изјави дека политичката милитантна активност, која Судскиот совет ја навел во својата пресуда од 25 јули 2001 година (ставови 28, 29, 41 и 42) не беше посочена како факт во одлуките на домашните судови. Никој од нив до сега нема утврдено таква милитантна активност. Покрај тоа, г. Казели тврдеше дека тој никогаш не ги криел неговите верувања (што не треба да се меша со милитантна активност) и дека тој бил член на *Magistratura Democratica*, здружение

на службеници на државната правна служба застапено во рамките на Националниот совет на судството.

Б. Оцена на Судот

1. Општи начела

39. Судот потсетува на следниве основни начела во оваа област:

(а) Слободата на изразување претставува еден од основните темели на едно демократско општество и еден од основните услови за неговиот напредок и за секое самоисполнување на еден индивидуалец. Согласно со став 2 од член 10, таа не се однесува само на “информации” или “идеи”, кои се позитивно примени или се сметаат како ненавредливи или како прашање на индиферентност, туку исто така и на оние кои навредуваат, потресуваат или вознемируваат. Такви се барањата на плурализмот, толеранцијата и широките сфаќања без кои не постои “демократско општество”. Како што е утврдено во член 10, слободата на изразување подлежи на исклучоци, кои мораат, сепак, да се толкуваат стриктно и потребата за какви било ограничувања мора убедливо да се утврди (види, меѓу другите извори, *Јерсилд (Jersild) против Данска*, пресуда од 23 септември 1994 година, серија А. бр. 298, стр. 23, § 31; *Јановски (Janowski) против Полска* (ГСС) бр. 25716/94, § 30, ЕСЧП 1999-I; *Нилсен (Nilsen) и Јонсен (Johnsen) против Норвешка* [ГСС], бр. 23118/93, § 43, ЕСЧП 1999-VIII; и *Фуентес Бобо (Fuentes Bobo) против Шпанија* бр. 39293/98, § 43, 29 февруари 2000 година).

Печатот игра важна улога во едно демократско општество. Иако не смее да премине одредени граници, посебно во однос на заштитата на угледот и правата на другите и потребата да се спречи откривањето на доверливи информации, неговата должност е сепак да пренесе – на начин во согласност со неговите обврски и одговорности – информации и идеи за сите прашања од јавен интерес, вклучувајќи ги и оние, кои се однесуваат на правдата (види *Де Хас (De Haes) и Хјелс (Gijssels) против Белгија*, пресуда од 24 февруари 1997 година, Извештаи 1997-I, стр. 233-34, § 37). Не само што ја има задачата да пренеси такви информации и идеи: јавноста, исто така, има право да ги добие. На друг начин, печатот не би можел да ја одигра својата витална улога на “јавен чувар” (види *Торгир Торгирсон (Thorgeir Thorgeirson) против Исланд*, пресуда од 25 јуни 1992 година, серија А бр. 239, стр. 27, § 63, и *Бладет Тромсо (Bladet Tromsø) и Стензас (Stensaas) против Норвешка* [ГСС], бр. 21980/93, § 62, ЕСЧП 1999-III). Член 10 ја штити не само суштината на изразените идеи и информации, туку исто така и формата во која тие се пренесуваат (види *Оберсхлик (Oberschlick) против Австрија (бр. 1)*, пресуда од 23

мај 1991 година, серија А бр. 204, стр. 25 , § 57). Новинарската слобода, исто така, опфаќа можно прибегнување кон определен степен на преувеличување, па дури и провокација (види *Прагер (Prager) и Оберсхлик (Oberschlick) против Австрија*, пресуда од 26 април 1995 година, серија А бр. 313, стр. 19, § 38; и *Тома против Луксембург* бр. 38432/97, §§ 45 и 46, ЕСЧП 2001-III).

(б) Придавката “потребно”, во смисла на член 10 § 2, го имплицира постоењето на социјалната наложителност”. Договорните земји имаат одредена дискреција во проценувањето дали таква потреба постои, но тоа се врши напоредно со европскиот надзор, опфаќајќи ги законодавството и одлуките кои се применуваат за тоа, па дури и оние донесени од страна на независен суд. Затоа, Судот е овластен да ја донесе конечната одлука за тоа дали “ограничување” може да се усогласи со слободата на изразување како што е заштитена со член 10 (види *Јановски*, цитирана погоре, § 30).

(в) Во остварувањето на својата надзорна јурисдикција, Судот мора да погледне во оспореното попречување во однос на случајот како целина, вклучувајќи ја содржината на забелешките кажани против жалителот и контекстот во кој тој ги направи. Особено, тој мора да утврди дали предметното попречување било “пропорционално со следењето на легитимните цели” и дали причините изнесени од националните органи за негово оправдување се “соодветни и доволни” (види *Барфод (Barfod) против Данска*, пресуда од 22 февруари 1989 година, серија А бр. 149, стр. 12, § 28 и *Јановски*, цитирана погоре, § 30). Притоа, Судот мора да се увери дека националните органи применувале стандарди, кои се во согласност со начелата содржани во член 10 и згора на тоа дека тие самите се базирале на прифатлива проценка на соодветните факти (види *Јерсилд*, цитирана погоре, стр. 24, § 31; *Фуентес Бобо*, цитирана погоре, § 44; и *де Диего Нафрија (De Diego Nafria) против Шпанија*, бр. 46833/99, § 34, 14 март 2002 година).

(г) Природата и сериозноста на изречената казна се исто така фактори кои треба се земат предвид при проценувањето на пропорционалноста на попречувањето (види, на пример, *Чејлан (Ceylan) против Турција* [ГСС], бр. 23556/94, § 37, ЕСЧП 1999-IV и *Тамер (Tammer) против Естонија*, бр. 41205/98, § 69, ЕСЧП 2001-I).

2. Примена на погоре наведените начела во коректниот случај

40. Како што одлуките на домашните судови покажуваат, жалителот бил упатен за судење, а подоцна и осуден за фрлање сомнеж на “верноста кон начелото на законитост, неговата објективност и независност” на г. Казели (види став 18 погоре) преку негово обвинување, меѓу другите наводи, дека неправилно ја вршел неговата

професија и постапувал незаконски, особено во врска со обвинението на г. Андреоти.

Судовите ги зеле предвид следниве отежнувачки околности:

(i) фактот дека на оштетената страна му се припишани делата спомнати (па дури и кривични дела во однос на криминалецот претворен во информатор Бускета);

(ii) фактот дека извршил дело (клевета) на штета на државен службеник во извршувањето на неговите службени должности.

Осудата во прв степен беше потврдена од страна на Апелациониот суд и Касациониот суд (види ставови 18-20 погоре).

41. Осудата неоспорно претставуваше попречување на жалителот во остварувањето на неговото право на слобода на изразување. Се поставува прашањето дали таквото попречување може да се оправда во согласност со вториот став од член 10. Затоа, треба да се утврди дали попречувањето беше “пропишани со закон”, имаше “легитимна цел” за целите на тој став и беше “потребно во едно демократско општество” (види *Линхенз (Lingens) против Австрија*, пресуда од 8 јули 1986 година, серија А бр. 103, стр. 24-25, §§ 34-37).

42. Судот забележува дека надлежните судови ги базирале нивните одлуки на член 595 §§ 1 и 2 и член 61 § 10 од Кривичниот законик и оддел 13 од Актот за печат (Закон бр. 47 од 8 февруари 1948 година) (види став 16 погоре) и дека, како што Владата се произнесе, причините за тие одлуки покажаа дека тие следеа легитимна цел, имено заштита на угледот и правата на другите, во овој случај, оние на г. Казели, кој во тоа време беше шеф јавното обвинителство во Палермо.

43. Меѓутоа, Судот мора да провери дали попречувањето било оправдано и потребно во едно демократско општество, а особено дали било пропорционално и дали причините дадени од страна на националните органи за негово оправдување биле соодветни и доволни. Затоа, од суштинско значење е да се утврди дали националните органи правилно го употребиле своето овластување за проценка при осудувањето на жалителот за клевета.

44. Окружниот суд во Монца сметаше дека природата на клеветата на статијата беше “апсолутно очигледна”, затоа што текстот ја исклучи можноста дека г. Казели може бил верен на деонтолошките обврски на неговите должности како службеник во државната правна служба и дополнително негираше дека тој поседува квалитети на непристрасност, независност и објективност, кои го карактеризираат вршењето на судиската функција. Накратко, тврдењата на жалителот не претставуваа ништо друго освен “неоправдан напад врз тужителот, со што целосно се извалка неговата чест и углед” (види став 16 погоре).

45. Апелациониот суд сметаше дека некои од изјавите на г. Перна изнесени за тужителот не биле ни најмалку клевета. Другите, од друга страна, кои жалителот погрешно ги претставил како оценки или мислења, припишале однесување на г. Казели на крајно дрзок и наједноставен начин без каков било обид да се проверат фактите однапред. Фактот дека новинарот постапи намерно беше целосно потврден од страна на содржината на целата статија, во која г. Казели беше “постојано и суптилно деградиран”. Затоа, нејзиниот автор имал навистина намера да наштети на туѓ углед (види ставови 18 и 19 погоре).

46. И на крај, Касациониот суд ја потврди пресудата на Апелациониот суд, одлучувајќи дека не била отворена за критики. Тој сметаше дека фактичките изјави изнесени во врска со г. Казели не имаа никаква информативна улога и не беа докажани дека се вистина. Навредливата природа на статијата, за еден човек, па уште повеќе за службеник на државната правна служба, не беше доведена во прашање, бидејќи жалителот изнесе припишувања на специфични факти имплицирајќи недостаток на личност, достоинство, независна мисла, кохерентност и морална чесност и однесување, јасно индицирајќи дека имало случаи на занемарување на професионалната должност (види став 20 погоре).

47. Судот забележа дека наод за повреда на член 10 не може да се исклучи *a priori* каде што обвинетиот е осуден од страна на домашните судови врз основа на одделно разгледување на различните тврдења дадени во статија како онаа засегнатата. Во овој случај, меѓутоа, само да се изанализираат секоја од изјавите земени предвид од страна на националните органи во донесувањето на нивната одлука дека кривичното дело клевета било извршено би било заборавање на целокупната содржина на статијата и нејзината сама суштина. Г. Перна не ги ограничи неговите забелешки на тврдењето дека г. Казели имал или манифестираше политички убедувања и дека ова оправдува сомневања во врска со неговата непристрасност во вршењето на неговите должности. Тоа е сосема очигледно од целата статија – како што националните органи правилно забележале - дека жалителот се обидел во јавноста да ја пренесе следнава јасна и целосно недвосмислена порака: дека г. Казели намерно извршил злоупотреба на овластувањата, особено во прецизните околности поврзани со обвинението на г. Андреоти, во продолжение на наводната стратегија на РСІ за стекнување на контрола над сите јавни обвинителства во Италија. Во тој контекст, дури фразите како онаа во врска со “заклетвата на послушност” го имаат секое значење, освен симболичното. Судот понатаму забележа дека тукушто констатира, во став 31 од оваа пресуда, дека во ниеден момент жалителот не се обиде да докаже дека специфичното однесување припишано на г. Казели

всушност се случило и дека во негова одбрана тој тврдеше, од друга страна, дека изразил критички оценки, кои немало потреба да ги докаже.

48. Имајќи го предвид горенаведеното, Судот смета дека осудата на жалителот за сметка на неговата статија за клевета и изречената казна за него (парична казна од 1.500.000 италијански лири (ИТЛ), исплата на штети и трошоци во износ од 60.000.000 ИТЛ, надомест на трошоците на оштетената страна и објавување на пресудата) не биле диспропорционални на легитимната цел и дека причините дадени од страна на италијанските судови за оправданоста на тие мерки биле соодветни и доволни. Затоа, попречувањето во остварувањето на правото на жалителот за слобода на изразување може разумно да се смета како потребно во едно демократско општество за заштита на угледот на другите во смисла на член 10 § 2.

Според тоа, немало повреда на член 10 од Конвенцијата.

ПОРАДИ ОВИЕ ПРИЧИНИ, СУДОТ

1. *Смета* едногласно дека немало повреда на член 6 §§ 1 и 3 (г) од Конвенцијата;
2. *Смета* со шеснаесет гласа наспроти еден дека немало повреда на член 10 од Конвенцијата;

Изработена на англиски и француски јазик и изречена на а расправа во Зградата на човекови права, Стразбур, на 6 мај 2003 година.

Луциус Вилдхабер (Luzius WILDHABER)
Претседател

Пол Махони (Paul Mahoney)

Секретар

Во согласност со член 45 § 2 од Конвенцијата и Правило 74 § 2 од Правилникот на Судот, издвоеното мислење на г. Конфорти е приложено кон оваа пресуда.

Л.В.
П.Џ.М.

ИЗДВОЕНО МИСЛЕЊЕ ОД СУДИЈАТА КОНФОРТИ

(Превод)

Приложено кон пресудата на Судскиот совет е посебно мислење во кое јас го критикував пристапот проследен од мнозинството, особено фактот дека тие ја смета жалбата во врска со процедуралниот аспект посебно од жалбата согласно со член 10. Јас би преферирал севкупен пристап фокусиран на член 10. Големиот судски совет сега го поддржа пристапот на Судскиот совет и, како и Судскиот совет, смета дека постапките не биле спроведени на начин кој не е во согласност со начелата утврдени во член 6. Покрај тоа, тој не се согласи со Судскиот совет за прашањето во врска со член 10, бидејќи констатира дека член 10 не бил прекршен. Од моја страна, јас само можам да го повторам мислењето, кое јас го изнесов во врска со пресудата на Судскиот совет. Според мое мислење, прашањата покренати во случаи од ваков тип се сè уште прашања од член 10, дури и кога постапката која била следена е засегната; и она што нормално може да се толерира од гледна точка на правилен процес во согласност со правилата за фер судење утврдени во член 6 може да не биде прифатливо кога станува збор за проверка дали попречување на слободата на изразување е “потребно во едно демократско општество”. Во конкретниот случај судовите ги одбиле сите барања за дозвола да се изнесат докази и, што според мене е исклучително сериозно, одбиле да земат докази од тужителот, кој би можел и требало да биде сослушан од страна на советникот на жалителот. Не е во ред да се шпекулира однапред за тоа каков би бил резултатот од таквото сослушување. Во судењето на новинар за клеветата на судски службеник во јавната обвинителна служба, однесувањето на домашните судови, без разлика дали намерно или не, дава јасен впечаток на заплашување, што не може да се толерира во однос на судската пракса на Судот за ограничувања на слободата на печатот. Навистина, италијанските судови постапиле многу брзо во одредувањето на обвиненијата против жалителот за помалку од четири години, на три нивоа на надлежност. Меѓутоа, таа околност исто така, иако за пофалба од гледна точка на разумното времетраење на судските постапки, не може да не го зајакне – во земја осудена многупати за времетраењето на нејзините постапки – впечатокот што го споменав погоре. Тоа е причината зошто сметам дека имало повреда на член 10.

Во изразување на моето мислење, нема потреба да ја нагласам важноста, која ја придавам на слободата на печатот. Во врска со тоа зачудувачки е тоа колку многу постапки се покренати од страна на судски службеници против новинари во Италија и колку се големи износите изречени од страна на италијанските судови за оштета, како

што Здружението за печат се пожали во 1999 година (види *Ordine dei giornalisti, Tutela della reputazione e libertà di stampa, Contenuti e riflessioni sul Convegno di Roma Citazioni e miliardi*, Рим, 1999 година). Бидејќи слободата на печатот е моја единствена загриженост, жалам што морав да го изразам моето мислење во случај кој вклучува судски службеник – посредникот од третата страна – на кого секој италијански државјанин мора да му се восхитува што си го ризикува својот живот во борбата против мафијата.